

نقد کهن الگویی حکایت سیاح و زرگر

طیبه گلستانی حُتکنی

دانش آموخته دکتری زبان و ادبیات فارسی

چکیده

نقد کهن الگویی از انواع نقد اسطوره‌ای است که بیشتر بر نظریات یونگ در مورد ناخودآگاه جمعی و صور ازیلی تأکید دارد. در نظر یونگ، کهن الگوها آن دسته از صور ازیلی و نوعی‌اند که در عمق ناخودآگاه جمعی انسان‌ها، به صورت بالقوه وجود دارند و خفته‌اند. این صور کهن و اساطیری، می‌توانند در هنر و ادبیات تجلی یابند. در حکایت «سیاح و زرگر» کلیله و دمنه وجود نمادهایی مانند ریسمان، بیابان، چاه، بوزینه، ببر، مار، کوهستان، بیشه و باره (قصر) یادآور کهن الگوهایی است که استخوان‌بندی و مفاصل حکایت را تشکیل می‌دهند. پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی به واکاوی نمادها می‌پردازد. در پایان مشاهده می‌شود گویی ترتیب کهن الگوها، مسافر حکایت را به آگاهی و شناخت سوق می‌دهند.

واژگان کلیدی: کهن الگو، ناخودآگاه جمعی، نماد، کلیله و دمنه، سیاح و زرگر.